

ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาบาลีในภาษาไทย

The Relationship between Pali Language in Thai Language

ทิพย์ ชันแก้ว¹, พระมหาถนอม อานนุโท² และ ไว ชีรัมย์³

Thip Khankaew¹, Phramaha Thanorm Arando² and Wai Chueram³

วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Buriram Sangha College, Mahachulalongkomrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: ¹ thip.khan@mcu.ac.th

Retrieved: December 19, 2024; Revised: December 25, 2024; Accepted: December 29, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากำเนิดและพัฒนาการของภาษาบาลี และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ภาษาบาลีในภาษาไทย

ภาษาบาลี ภาษาปาฬิหรือปาลิภาษา มีคำใช้เรียกแทนชื่ออยู่หลายคำที่เดิยวเป็นภาษาที่มีมาตั้งแต่อดีต ผ่านกาลเวลากว่า 2500 ปีมาแล้ว ได้แผ่ขยายไปในภาษาไทยอย่างลึกซึ้ง บาลีเป็นภาษาถิ่นที่ใช้พูดกันในวัน มคร เรียกว่า มาครภาษา ตามชื่อแคว้น เมื่อพระพุทธเจ้าทรงอุบัติขึ้นในโลก ทรงใช้ภาษามครหรือภาษาบาลี เป็นภาษาในการประกาศพระพุทธศาสนา ภาษาบาลีเป็นภาษาที่มีหลักแน่นอนในการเปลี่ยนแปลงรูปคำตาม หน้าที่ทางไวยากรณ์ มีการบ่งบอกเพศของศัพท์ กาล วจนะ วิภัติ และมีวิภัติปัจจัยบ่งบอกหน้าที่ของตน มีความสัมพันธ์ของคำที่มีประโยคทุกคำ บาลีเป็นภาษาที่มีความสำคัญในการรักษาพระพุทธพจน์ที่เรียนภาษา บาลีหรือจะใช้ภาษาบาลีจึงต้องเรียนรู้แบบแผนนั้น ๆ ให้ขึ้นใจ และจดจำ นำไปใช้ จึงจะเข้าใจภาษาบาลีได้

อีกทั้งคนไทยยังนิยมใช้ภาษาบาลีในการตั้งชื่อซึ่งเป็นสิ่งสมมติขึ้น แต่ถ้าตั้งชื่อให้เหมาะสมกับจริตและ อุปนิสัยของบุคคลนั้น ชื่อก็จะกลายเป็นสิ่งสำคัญและเป็นอัตลักษณ์ของผู้นั้นและสามารถนำประโยชน์สุขมาให้ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ส่วนความสัมพันธ์คำบาลีที่ใช้ในภาษาไทยปัจจุบันซึ่งมีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้ ใช้ ภาษาไทยในการพูด เขียน สนทนา และการสื่อสาร ในการใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง และชัดเจน การ เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาบาลีกับภาษาไทยอย่างรู้ลึก รู้รากศัพท์และรู้ความหมายที่ถูกต้องจึงมีคุณค่า แก่การศึกษาอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์, ภาษาบาลี, ภาษาไทย

Abstract

This academic article aims to study the origin and development of the Pali language and to study the relationship between Pali language and Thai language

Pali language, Pāli language or Pālibhasa language There are many words used instead of names. It is a language that has existed since the past. Passed through time more than 2500 years ago., it has profoundly spread into the Thai language. Pali is a vernacular language spoken in Bihar, called Makhad language, after the region's name. When the Lord Buddha was born in the world used the Bihar language or Pali as a language to proclaim Buddhism Pali is a language that has a certain principle of changing word forms according to grammatical functions. There are genders of words, tenses, words, subdivisions and subdivisions that indicate their functions. There is a word relationship with every sentence. Pali is an important language in preserving the Buddha's words. Those who learn Pali or will use Pali must learn that pattern by heart and remember and apply it in order to understand Pali.

In addition, Thai people still prefer to use the Pali language for naming, which is a fictitious thing. But if the name is appropriate to the character and character of that person. The name will become important and identity of that person and can bring happiness both directly and indirectly. As for the relationship Pali words used in Thai today, which are especially useful for Thai speakers in speaking, writing, conversing and communicating. To use in daily life accurately and clearly. Learning the relationship between Pali and Thai language in depth. Knowing the root words and knowing the correct meaning is truly valuable for education.

Keywords: Relationship, Pali language, Thai language

บทนำ

ในภูมิภาคประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท เช่น ประเทศไทย พม่า ศรีลังกา ลาว จีน เป็นต้น คณะสงฆ์ต่างส่งเสริมพระภิกษุและสามเณรได้ให้ศึกษาภาษาบาลีอย่างจริงจัง เพื่อให้พระภิกษุและสามเณรผู้เป็นศาสนทายาทที่มีหน้าที่ในการดำรงพระพุทธศาสนา มีความรู้เชี่ยวชาญและความแตกฉานในภาษาบาลี เพื่อที่จะได้ศึกษาพระพุทธรวจนะอันเป็นปริยัติศาสนาได้อย่างถูกต้อง เมื่อศึกษาและมีความเข้าใจหลักปริยัติศาสนาได้อย่างถูกต้องแล้ว ย่อมเป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติ ซึ่งความเป็นปฏิบัติศาสนาตัวเอง เป็นเหตุให้ได้รับผลคือปฏิเวธศาสนา สอดคล้องกับคำที่นิยมพูดกันว่า ปริยัติ ปฏิบัติและปฏิเวธ เป็นวงล้อแห่งความเป็นเหตุและผลของการดำเนินตามหลักคำสอนแห่งศาสนา

ภาษาคือเครื่องมือในการสื่อสารของมนุษย์ที่สำคัญที่สุดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ภาษา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ วัจนภาษา (ภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษาอ่านและอวัจนภาษา (ภาษาสัญลักษณ์ ภาษากาย)

ภาษาบาลีเป็นภาษาตระกูลหนึ่ง ที่มีระบบขั้นตอนและอิทธิพลต่อภาษาในประทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากที่สุด เพราะมีการถ่ายทอดทั้งโดยตรงคือการเรียนรู้และโดยอ้อมคือการ “ยืมคำ-สร้างคำ” มาใช้ในลักษณะเลียนแบบ ทราบ ทราม ทรด เป็นต้น เชื่อกันว่าภาษาไทยที่คนไทยใช้พูด เขียน อ่าน จารึก สื่อสารกันมาตั้งแต่อดีตนั้นล้วนรับอิทธิพลมาจากภาษาบาลีเป็นหลัก

ภาษาไทย เป็นภาษาหนึ่งที่มีการยืมคำมาจากภาษาอื่น ๆ ค่อนข้างมาก มีทั้งแบบยืมมาจากภาษาในตระกูลภาษาไท-กะได ด้วยกันเอง และข้ามตระกูลภาษา บางคำก็เป็นใช้แบบทับศัพท์ บางคำก็นำมาประสมประสานกับภาษาไทยที่ใช้กันอยู่ แต่โดยส่วนมากแล้วจะยืมมาจากภาษาบาลีเป็นหลัก มีทั้งรักษาคำเดิม ออกเสียงใหม่ สะกดใหม่หรือเปลี่ยนความหมายใหม่ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน

สาเหตุที่ภาษาบาลีเข้ามาปะปนอยู่ในภาษาไทยนั้นมีหลายสาเหตุ เช่น ความสัมพันธ์ทางด้านศาสนา เมื่อนักบวชศาสนา พราหมณ์และศาสนาพุทธเผยแผ่เข้ามาสู่ประเทศไทย ศาสนาพราหมณ์ใช้ภาษาสันสกฤต ศาสนาพุทธใช้ภาษาบาลีในการเผยแผ่ศาสนา ประเทศไทยได้รับศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ และรับคติของศาสนาพราหมณ์มาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในลัทธิธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ เราจึงรับคำในลัทธิทั้งสองมาใช้ในลักษณะของศัพท์ทางศาสนา และใช้ศัพท์สามัญทั่วไปในชีวิตประจำวัน

ด้านประเพณีเมื่อชนชาติอินเดียได้เข้ามาตั้งรกรากในประเทศไทย ก็ได้นำเอาประเพณีของตนเข้ามาปฏิบัติ ทำให้มีคำเนื่องด้วยประเพณีเข้ามาปะปนในภาษาไทย และนานวันเข้าก็ได้กลายเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนไทย เช่น มาฆบูชา ตักบาตรเทโว เทศน์มหาชาติ กฐิน ฉัตรมงคล พิฆังคผล เป็นต้น

ด้านวัฒนธรรมอินเดียเป็น ประเทศที่เจริญทางด้านวัฒนธรรมมานาน อิทธิพลทางด้านวัฒนธรรมของอินเดียมีต่อนานาประเภท ทางภาคพื้นตะวันออกเฉียงเหนือที่วัฒนธรรมตะวันตกเข้ามา ไทยได้รับอิทธิพลของอินเดียทุกสาขา

ด้านการใช้คำราชาศัพท์การใช้ราชาศัพท์เป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของไทยที่ต้องการแยกศัพท์ของคนสามัญชนออกจากศัพท์ที่ใช้กับพระราชและเชื้อพระวงศ์ เป็นเหตุให้รรับคำบาลีซึ่งถือว่าเป็นภาษาที่สูงเข้ามาใช้ เช่น พระเนตร พระบาท พระกรรณ บางคำก็รับเข้ามาเป็นคำสุภาพ เช่น บิดา มารดา ฯลฯ

ด้านวิชาการจำเป็นต้องรับคำบาลีเข้ามาใช้เพื่อความเจริญและความสะดวก เช่น วิทย์ โททัศน์ แพทย์ เกล็ด ฯลฯ (สุธีวงศ์ พงษ์ไพบูลย์, 2545)

เมื่อพุทธศาสนาเข้ามาในสู่ประเทศไทย และคนไทยรับพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติเชื่อกันว่าพุทธศาสนาแบบเถรวาท ลัทธิศาสนาพราหมณ์- ฮินดูและพุทธศาสนาแบบมหายานเข้ามา ทำให้คนไทยต้องเรียนภาษาบาลี ดังนั้นคนไทยจึงต้องเรียนทั้งภาษาไทยและภาษาบาลี จึงเกิดคำภาษาบาลีใช้ในภาษาไทยมากมาย เพราะอิทธิพลของพุทธศาสนา และความเชื่อนบธรรมเนียม ประเพณีพิธีกรรม วรรณคดีบาลีเข้ามา เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทย ในที่สุดภาษาบาลีจึงมีอิทธิพลต่อคนไทยทุกระดับชั้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (วิสันต์ เกาะแก้ว, 2529)

ดังนั้นความสัมพันธ์ภาษาบาลีที่คนไทยรับเอามาใช้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จึงมีอิทธิพลต่อการสื่อสารในทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการเขียน การพูด และยังเป็นภาษาใน ตระกูลอินโด-ยูโรเปียน รูปลักษณะภาษาเป็น

ภาษามิวิรัตปัจจุบัน คือจะต้องเปลี่ยนรูปคำตามเพศ พจน์ หรือกาล ภาษาบาลีมีถิ่นกำเนิดในแคว้นมคธ แห่งประเทศอินเดีย บางทีจึงเรียกว่าภาษามคธ

ประวัติและความเป็นมาของภาษาบาลี

ภาษาทุกภาษาต่างมีแบบแผนเฉพาะของตนแต่ที่ใช้คำว่า ดันติภาษา ตรงกับภาษาอังกฤษ ว่า Classical Language เรียกภาษาบาลี ก็เพราะภาษาบาลีเป็นภาษาที่มีหลักที่แน่นอน ในการเปลี่ยนแปลงรูปคำตามหน้าที่ทางไวยากรณ์ มิวิรัตปัจจุบันบ่งบอกหน้าที่ และความสัมพันธ์ของคำที่ เข้าประโยคทุกคำ ผู้ที่เรียนภาษาบาลี หรือจะใช้ภาษาบาลีจึงต้องเรียนรู้แบบแผนนั้น ๆ ให้เข้าใจ จดจำได้ จึงจะเข้าใจภาษาบาลีนั้นได้ และภาษาบาลีเป็นภาษาที่มีมาตั้งแต่อดีตกาลประมาณ 2500 ปี มาแล้ว เป็นภาษาถิ่นภาษาหนึ่งที่ใช้พูดกันในแถบแคว้นมคธ เรียกว่า มาคธภาษา ตามชื่อแคว้น

เมื่อพระพุทธเจ้าทรงอุบัติขึ้น พระองค์ได้ทรงใช้ภาษามคธเป็นภาษาในการประกาศพระพุทธศาสนา ฉะนั้นภาษามคธจึงได้รับเกียรติและได้รับการยกย่องว่าเป็น

- 1) สัมพุทธโฆหารภาษา (ภาษาอันเป็นโฆหารของพระพุทธเจ้า)
- 2) อริยโฆหารภาษา (ภาษาอันเป็นโฆหารของพระอริยะ)
- 3) ยถาภูจฺจพรมโฆหารภาษา (ภาษาบันทึกสภาวะธรรม)

นอกจากนี้ยังมีคำเรียกเป็นเชิงยกย่องอีกคำหนึ่งคือ ปาฬิภาษา หมายถึง ภาษาบาลี ซึ่งเป็นคำที่นักปราชญ์นิยมใช้กันมากในยุคต่อมา คำว่า ปาฬิภาษา หรือภาษาบาลีนี้ มีความหมายว่า ภาษาที่เป็นระเบียบแบบแผน หรือภาษาที่รักษาพระพุทธพจน์ ซึ่งดูเหมือนจะเป็นคำที่ใช้เจาะจงเรียก เฉพาะภาษามคธที่ใช้บันทึกพระพุทธพจน์พระไตรปิฎกเท่านั้น ไม่เกี่ยวกับภาษามคธที่ใช้พูดกันทั่ว ๆ ไป ส่วนภาษามคธที่ใช้ในคัมภีร์อรรถกถา คัมภีร์ฎีกา และคัมภีร์ปกรณ์อื่น ๆ เช่น พงศาสตราเป็นต้น ก็พออนุโลมเรียกว่า ภาษาบาลีได้ในฐานะ ที่เป็นคัมภีร์อธิบายพระพุทธพจน์ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

ภาษาบาลี หรือภาษามคธนี้เดิมเป็นภาษาถิ่นที่ชาวมคธ ในอดีตใช้สื่อสารกันตามธรรมชาติ ไม่ใช่ภาษาที่นักปราชญ์ทางไวยากรณ์ผูกขึ้นมาใช้ จึงเป็นภาษาที่ประชาชน ชาวมคธพูดวิปโนอดีตเข้าใจกันดี เพราะเป็นภาษาไม่ซับซ้อนเหมือนกับบางภาษาเช่น ภาษาพระเวท หรือภาษาสันสกฤตซึ่งเป็น ภาษาที่นักปราชญ์ทางภาษากำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นมาใช้เป็นกรณีพิเศษเพื่อใช้อธิบายพระเวท และศาสตร์บางศาสตร์เท่านั้น พระพุทธองค์ทรงเป็นอรรถกถาสติมาคือผู้ทรงมีวิทัศน์ไกล จึงทรงเลือกภาษามคธ หรือ ภาษาบาลีเป็นภาษาประจำพระพุทธศาสนา เพื่อให้สามารถเผยแผ่คำสอนของพระองค์ไป ได้ในชนชั้นทุกวรรณะ (พระธรรมโมลี (สมศักดิ์ อุปลโม), 2545)

กำเนิดและพัฒนาการของภาษาบาลี

ในสมัยพุทธกาลได้บอกนัยถึงผู้ใช้ภาษาบาลีในการ สื่อสารคำสอนเป็นช่วง ๆ ตั้งแต่พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า พระสาวก สาวิกาเป็นผู้ทรงจำแล้วถ่ายทอดเป็นลำดับสืบมาจนถึงทุกวันนี้ (คณาจารย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2552) โดยแบ่งออกเป็นคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นยุคต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) ยุคธรรมวินัย เริ่มตั้งแต่พระพุทธเจ้าตรัสรู้แสดงปฐมเทศนา จนถึงปรินิพพานรวม เวลา 45 ปีพระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมวินัยด้วยมุขปาฐะ กล่าวคือทรงแสดงธรรม ด้วยปากเปล่า พระสาวกก็ทรงจำด้วยมุขปาฐะ ตามความสามารถและความถนัดของแต่ละท่าน

2) ยุคพระไตรปิฎก เริ่มตั้งแต่หลังพุทธปรินิพพาน จนถึงการทำสังคายนาครั้งที่ 3 ประมาณ พ.ศ.235 รวมถึงผลของสังคายนาครั้งที่ 3 ด้วย ยุคนี้ยังใช้วิธีมุขปาฐะอยู่

3) ยุคหลังพระไตรปิฎก พระเถระทั้งหลายได้แต่งคัมภีร์อธิบายความหมายในพระไตรปิฎกให้เข้าใจง่ายขึ้นแบ่งได้ 6 ยุค ดังนี้

3.1 ยุคอรรถกถา พระเถระทั้งหลายได้แต่งหนังสืออธิบายข้อความในพระไตรปิฎก เรียกผู้แต่งว่า “พระอรรถกถาจารย์” เริ่มประมาณ พ.ศ. 959

3.2 ยุคฎีกาหรือมหาฎีกา พระเถระทั้งหลายได้แต่งหนังสืออธิบายข้อความในอรรถกถาให้เข้าใจง่ายขึ้น เรียกผู้แต่งว่า “พระฎีกาจารย์” เริ่มประมาณ พ.ศ. 1587 เช่น ฉัมมบท มหาฎีกา เป็นต้น

3.3 ยุคอนุฎีกา พระเถระทั้งหลายได้แต่งหนังสืออธิบายข้อความในฎีกาให้เข้าใจ ง่ายขึ้นเรียกผู้แต่งว่า “พระอนุฎีกาจารย์”

3.4 ยุคปกรณ์พิเศษ พระเถระทั้งหลายได้แต่งหนังสืออธิบายธรรมะ ไม่ได้อธิบาย คัมภีร์ใดคัมภีร์หนึ่งโดยเฉพาะ เกิดขึ้นต่างยุคต่างสมัยกัน หนังสือบางเล่มแต่งก่อนยุคอรรถกถา เช่น มลีนทปัญหา บางเล่มแต่งในยุคอรรถกถา เช่น วิสุทธิมรรค กล่าวได้ว่า อยู่ในยุคหลังพระไตรปิฎกนี้ เช่นกัน

3.5 ยุคโยชนา พระเถระทั้งหลายได้แต่งหนังสืออธิบายคำและความหมายในคัมภีร์ เดิมให้เข้าใจง่ายขึ้น เช่น โยชนาสมันตปาสาทิกา อธิบายข้อความหรือคำที่ยากในอรรถกถาพระวินัย ชื่อว่าสมันตปาสาทิกา

3.6 ยุคบาลีไวยากรณ์ พระเถระทั้งหลายได้แต่งหนังสือไวยากรณ์บาลีเช่น คัมภีร์กัจจายนะ เกิดขึ้นในยุคหลังพระพุทธโฆษาจารย์จัดได้ไม่ชัดเจนนัก เพราะเกิดในหลายยุคหลาย สมัย 10 ฉัมมปัทฏฐกถาเป็นคัมภีร์ในยุคอรรถกถา จึงมีความสำคัญและเนื้อหารองจากพระไตรปิฎก

ชื่อและความหมายของภาษาบาลี

ชื่อของภาษาบาลี (หรือภาษามคธ) ที่ท่านแสดงไว้ในคัมภีร์ยุคต้น ๆ นั้น ได้พบหลักฐาน แสดงไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

1. ในบทกวีแห่งปฐมปาราชิก ในปาราชิกถันท์ ท่านแสดงไว้ว่า ภิกษุบอกลาสิกขา ในสำนักของชนชาวมัลลกะด้วยอริยภาษา หากชนชาวมัลลกะไม่เข้าใจ สิกขาย่อมไม่เป็นอันบอกลา คำว่า อริยภาษา ในบทกวีแห่งปฐมปาราชิก ในปาราชิกถันท์นั้น ไม่ใช่ภาษาอื่นที่ใด

2. พระอรรถกถาจารย์กล่าวรับรองว่า เป็นภาษามคธที่ชาวอริยะทั้งหลายใช้กันอยู่ในแคว้นมคธนั่นเอง เมื่อเป็นเช่นนี้ ภาษาบาลีที่เรารู้จักกันในปัจจุบันนี้ คือ อริยภาษา = ภาษาของชนชาวอริยะ หรือชนผู้ประเสริฐ

3. ส่วนในปฏิสัมพันธ์มารรค สัมโมหวิโนทนีอรรคถา และมูลฎีกานันได้พบการเรียก ภาษาบาลีว่า ธรรมนิรุติบ้าง สภาวนิรุติบ้าง

4. ในคัมภีร์อรรคถาและฎีกาอื่น ๆ กลับได้พบการเรียกภาษาบาลีต่าง ๆ เช่น มคธภาษาบ้าง ต้นติภาษาบ้าง แต่ที่พบใช้มากที่สุดคือ มคธภาษา

5. ในอรรคถาธรรมบทได้พบว่าท่านใช้ชื่อภาษาบาลีเป็นต้นติภาษา, ที่ใช้ชื่อว่า มูลภาษา พบในอรรคถาปฏิสัมพันธ์มารรค ที่ใช้ชื่อว่า ปกติภาษา พบในอริยพุทธิฎีกาและสารัตถฎีกา

ฉะนั้น การที่จะมีความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทโดยถูกต้องและ สมบูรณ์แบบที่สุดนั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับภูมิความรู้ความแตกฉานภาษาบาลีเป็นสำคัญแล้วยังต้องอาศัยความเพียรในการประกอบการศึกษาหลักธรรมด้วย เพราะพระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และคัมภีร์อธิบายความพระธรรมทั้งหลาย ล้วนอยู่ในรูปแบบของภาษาบาลีทั้งสิ้น (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2560)

ความสำคัญของภาษาบาลีหรือภาษามคธ

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงเทศนาโปรดเวไนยสัตว์ให้ได้บรรลุผลนิพพาน ตลอด 45 พรรชาด้วยภาษามคธ เพราะเหตุที่พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้ตรัสสั่ง 4 ณ แคว้นมคธ และทรงเสด็จเที่ยวจาริกแสดงธรรมโปรดเวไนยสัตว์ในแคว้นต่าง ๆ นั้น ส่วนมากจะเสด็จจาริกอยู่ในสองแคว้น คือ โกศลและมคธ ในสมัยนั้น พระเจ้าแผ่นดินผู้ปกครองแคว้นมคธ ก็มีพระเดชานุภาพยิ่งใหญ่ ทั้งชาวมคธต้องมีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจภาษามคธเป็นอย่างดีด้วย จึงสามารถเข้าใจ ภาษามคธที่พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรม อันเป็นภาษาที่เข้าใจและใช้กันอยู่ ด้านคุณลักษณะของภาษาบาลี ประกอบด้วย

1. ภาษาบาลีหรือภาษามคธเป็นภาษาที่ไม่เสื่อม

ภาษาบาลีหรือภาษามคธนับเป็นภาษาที่สูงกว่าภาษาทั้งหลาย เพราะสมบูรณ์ด้วยคุณวิเศษ และสภาวนิรุติ คำว่า สภาวนิรุตินั้น หมายถึงภาษาที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงความหมายและ อธิบายไปตามกาลเวลาเหมือนภาษาอื่น ๆ มีอำนาจในการแสดงอรรถและอธิบายได้แน่นอน เรียนภาษาที่พระพุทธเจ้าเป็นต้นทรงใช้อยู่

2. ภาษาบาลีหรือภาษามคธเป็นมูลภาษา

ภาษาบาลีหรือ ภาษามคธจัดเป็นภาษามนุษย์ในยุคแรกของโลก เพราะเมื่อโลกถึงการแตกสลาย พรหมโลกมิได้ถึงการแตกสลายไปด้วย ฉะนั้น พรหมโลกจึงตั้งอยู่ในสภาพเดิม โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง มีอธิบายเพิ่มเติมอีกเล็กน้อยว่า มนุษย์ในยุคแรกของโลกนั้น เป็นผู้จุติมาจากพรหมโลก ด้วยอุปปาตปฏิสนธิ มนุษย์ดังกล่าวนี้พูดภาษามคธซึ่งเป็นภาษาที่ใช้กันในพรหมโลก ฉะนั้น นัก ไวยากรณ์จึงมีความเชื่อว่า ภาษามคธเป็นมูลภาษา (มหาว.ส. (ไทย) 37/244) คือเป็นภาษาที่มนุษย์ในยุคแรกใช้สื่อสาร (พูด) กัน

3. ภาษาบาลีหรือภาษามคธเป็นสภาวนิรุติ

ภาษาบาลีหรือภาษามคธเป็นสภาวนิรุติท่านแสดงไว้ในสัมโมหวิโนทนีว่า ภาษาบาลีหรือ ภาษามคธเป็นสภาวนิรุติ หมายความว่า เป็นภาษาธรรมชาติ อธิบายว่า และผู้ที่ไม่เคยได้ยินให้ฟัง ภาษาอื่นมาก่อน หากมีความสามารถในการคิดและพูดได้เอง เขาจะพูดภาษามคธอันเป็นภาษาที่เขา สนใจเท่านั้น (อภิ.สง.อ. (ไทย)

2/371) ในหนทางอันยืดยาวแห่งสังสารวัฏอันกำหนดนับไม่ได้นั้น มีการกำหนด เมล็ดพืชของภาษามครอยู่ผู้ที่เดินทางไกลในสังสารวัฏ ล้วนเคยพูด เคยท่องบ่นภาษามครมาแล้ว โดยนับไม่ถ้วน

4. ภาษาบาลีหรือภาษามครเป็นภาษารักษาพระศาสนา

ภาษาบาลีหรือภาษามครมิใช่จะสมบูรณ์ด้วยคุณดังกล่าวมาแล้วเท่านั้น ยังได้ชื่อว่าเป็น ภาษารักษาพุทธศาสนาอีกด้วย “การดำรงไว้ซึ่งวินัยกรรมที่รู้กันว่าเป็นอายุของพระศาสนา” นั้น จะเป็นคำพูดที่ถูกต้องทีเดียว เพราะในการทำสังฆกรรมมีอุโบสถ ปวารณา อุปสมบท และสมมติสีมาเป็นต้น จะสำเร็จได้ด้วยดีและถูกต้องตามแบบแผนพุทธบัญญัติ ถ้าไม่มีวินัยกรรมเกี่ยวเนื่องด้วยการสวดกรรมวาจาแล้วหรือว่ากรรมไม่สำเร็จแต่สังฆกรรมนั้น ๆ จะสำเร็จได้ด้วยดี ก็ด้วยคู่สวดกรรมวาจา สามารถสวดกรรมวาจา ออกเสียงลิลิต ฌิต วิมุตติ และนิคคหิตให้ถูกต้องชัดเจน

5. ภาษาบาลีหรือภาษามครเป็นภาษาอจินไตย

พระพุทธองค์ทรงแสดงพระธรรมเทศนาด้วยบาลีหรือภาษามคร เมื่อเป็น เช่นนั้นน่าจะมีปัญหาว่า ผู้ที่ฟังพระธรรมเทศนาทั้งหลาย หากไม่รู้ภาษาบาลีหรือภาษามครแล้ว จะเข้าใจพระธรรมเทศนาที่พระองค์ทรงแสดงได้อย่างไร ตอบได้ว่า ข้อที่กล่าวว่า พระองค์ทรงแสดงพระธรรมเทศนาด้วยภาษามครนั้นเป็นความจริงถึงแม้ว่าปฏิกิดาหกบุคคลผู้รับฟังทั้งหลาย จะรู้เฉพาะภาษาของตนอย่างเดียวก็น่าจะจริง เช่น ชนชาวทมิฬก็นึกว่า (พระพุทธองค์) แสดงธรรมโปรดด้วยภาษาทมิฬ ชนชาวอันธกะทั้งหลายก็นึกว่า (พระพุทธองค์) ทรงแสดงธรรมโปรดด้วยภาษา อันธกะเช่นเดียวกัน

6. ภาษาบาลีหรือภาษามครกับภาษามาคธี

ในสมัยพุทธกาลยังมีอีกภาษาหนึ่งที่คล้ายคลึงกับภาษามคร ชื่อว่า มาคธี เป็นภาษาของชาวบ้านทั่วไปที่ไม่ได้รับการศึกษา ไม่มีไวยากรณ์กำกับ ไม่มีแบบแผนอย่างถูกต้องจะเห็นได้ว่าคำสอนของศาสดา 6 คนในสมัยพุทธกาล คือ ปุณณกัสปะ มัคชลิโคสาล อชิตเกสกะมพล ปกุกัจจายนะ นิครนถ์นาฏบุตร และสัณชัยเพฬฏฐบุตร เป็นภาษามาคธีที่ไม่ถูกไวยากรณ์ เช่นคำว่า ทฺวาสฏฐิ ปฏิปทา (ปฏิปทา 62) ถูกใช้เป็น ทฺวาสฏฐิ ปฏิปทา หรือคำว่า สุข ทุกข์ นิยมใช้เป็นสัตตมวิภัตติว่า สุขะ ทุกฺษะ เป็นต้น

7. ภาษาบาลีหรือภาษามครเป็นภาษาแสดงธรรม

ศาสนาพราหมณ์เกิดก่อนศาสนาพุทธ มีคัมภีร์ประจำศาสนา คือ คัมภีร์พระเวท หรือที่นิยมเรียกว่า ไตรเพท ซึ่งประกอบด้วยฤคเวท (เรียกในภาษาบาลีว่า อิรุเวท) ยชุรเวท, และสามเวท. สำหรับภาษาที่ใช้รจนาคัมภีร์พระเวทดังกล่าว เรียกว่า “เวทภาษา” (สันสกฤตโบราณ) คิดค้นโดย พราหมณ์ 8 ท่านมีอัญญกะพราหมณ์ วามก พราหมณ์ เป็นต้น ในยุคพระเวทมี 3 คัมภีร์ คือ (1) ฤคเวท (2) ยชุรเวท (3) สามเวท

การใช้ภาษาบาลีในภาษาไทย

การใช้ภาษาบาลีในภาษาไทยโดยแบ่งออกเป็น หลักการใช้ภาษาไทยและการเทียบเคียงภาษาบาลี การใช้ภาษาบาลีในภาษาไทยปัจจุบัน และวิเคราะห์คำบาลีที่ใช้ในภาษาไทยปัจจุบัน

หลักการใช้ภาษาไทย หลักภาษาไทย คือ อักษรวิธีที่เป็นแบบแผนว่าด้วยตัวหนังสือ พร้อมทั้งวิธีเขียน และใช้ ตัวหนังสือให้ถูกต้องความความนิยม ได้แก่ อักษร แปลว่า ตัวหนังสือ ลักษณะอักษร เสียงใน ภาษาไทย มีอยู่ 3 อย่าง คือ 1) เสียงแท้ ได้แก่ สระ 2) เสียงแปร ได้แก่ พยัญชนะ 3) เสียงดนตรี ได้แก่ วรรณยุกต์สระ (คณาจารย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539)

สระในภาษาไทย ประกอบด้วยรูปสระ 21 รูป และเสียงสระ 32 เสียง พยัญชนะรูปพยัญชนะ มี 44 ตัว คือ

1) อักษรสูง มี 11 ตัว คือ ข ฃ ฉ ฐ ถ ผ ฝ ศ ษ ส ห

2) อักษรกลาง มี 9 ตัว ก จ ฎ ฏ ด ต บ ป อ

3) อักษรต่ำ มี 24 ตัว คือ

1) อักษรคู่ คืออักษรต่ำที่เป็นคู่กับอักษรสูง มี 14 ตัว คือ ค ฅ ฆ ช ฌ ฎ ฑ ฒ ท ฒ พ ภา ฟ ฮ

2) อักษรเดี่ยว คืออักษรต่ำที่ไม่มีอักษรสูงเป็นคู่กัน มี 10 ตัว คือ ง ญ ณ น ม ย ร ล ว ฬ (พระยาอุป

กิตติศิลปสาร (นิม กาญจนชีวะ, 2541)

วรรณยุกต์วรรณยุกต์ มี 4 รูป ได้แก่

1) ไม้เอก 2) ไม้โท 3) ไม้ตรี 4) ไม้จัตวา

เสียงวรรณยุกต์ที่ใช้อยู่ในภาษาไทย มี 5 เสียง

1) เสียงสามัญ คือเสียงกลาง ๆ เช่น กา มา ทา เป็น ชน

2) เสียงเอก ก่า ข่า ป่า ดึก จมูก ตก หมด

3) เสียงโท เช่น ก้า ค้า ลาก พราก กลิ้ง สรร้าง

4) เสียงตรีเช่น ก๊า ค้า ม้า ช้าง โน้ต มด

5) เสียงจัตวา (คณาจารย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539)

คำเป็นคำตาย

คำเป็น คือ คือเสียงที่ประสมที่สระ (สระเสียงยาว) ในแม่ ก กา เช่น กา ก็ กี่ ภู

คำตาย คือ คือเสียงที่ประสมที่สระ (สระเสียงสั้น) ในแม่ ก กา เช่น กะ กิ ฤ เป็นต้น กับเสียงในแม่

กก กต กบ ทั้งหมดอีกพวกหนึ่ง (พระยาอุปกิตติศิลปสาร (นิม กาญจนชีวะ, 2541)

คำสนธิ คือ การต่อคำตั้งแต่สองคำขึ้นไปให้ติดเนื่องกัน โดยมีการเพิ่มสระในแทรกกระหว่าง คำหรือเพิ่มคำเพื่อติดต่อกันให้สนิท เช่น ปิตุ + อิศ เป็น ปิตุเรศ, ฌนุ + อาคม เป็น ฌนวาคม, มหา + อีสี เป็น มหะลี

คำสมาส คือ การนำคำประสมตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปให้เป็นคำเดียวคำที่ใช้นำมาจากภาษา บาลีเมื่อรวมกันแล้วความหมายเปลี่ยนไปก็มี, ความหมายคงเดิมก็มี เช่น ราช + ไอรส เป็น ราชไอรส, สุธา + รส เป็น สุธารส, คช + สาร เป็น คชสาร

อักษรควบ คือพยัญชนะ 2 ตัว ควบกล้ำอยู่ในสระตัวเดียวกัน เช่น เพลา เขมา

อักษรควบแท้ คือคำที่ควบกับ ร ล ว เช่น ควาย ไล่ ขวิด ข้าง ขวา คว่า ขวาน มา ไล่ ขว้าง ควาย ไบ่ ควาย ขวาง ร่วง วน ขวักไขว่ กวัดแกว่ง ขวาน ไล่ เป็นต้น อักษรควบไม่แท้ คือ อักษร 2 ตัวที่ควบกล้ำกันได้แก่ตัว

ร แต่ออกเสียงเฉพาะตัวหน้าแต่ ไม่ออกเสียง ร หรือบางตัวออกเสียงเปลี่ยนไปเป็นพยัญชนะอื่นเช่น เคร้า ทราย จริง ไชร์ ปราศรัย สร้อย เสรีจ เสริม ทรง สร้าง สระ

อักษรนำ คือ พยัญชนะ 2 ตัวรวมอยู่ในสระเดียวกัน บางคำออกเสียงร่วมกันเช่น หนู นอ หมอ หมี่ อย่า อยู่ อย่าง ยาก หรือบางคำออกเสียงเหมือน 2 พยางค์ เนื่องจากต้องออกเสียง พยัญชนะตัวหน้ารวมกับตัวหลัง แต่พยัญชนะ 2 ตัว นั้นประสมกัน ไม่สนิทจึงฟังดูคล้ายกับมีเสียง สระอะ ดังออกมาแล้ว ๆ เช่น กนก ขนมห จรัส ไสว ฉมวก แถลง ฝรั่ง ผนวก ถนัด สมาน เฉลว เป็นต้น (คณาจารย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539)

คำมูล คือ คำที่เราตั้งขึ้นเฉพาะคำเดียว เช่น ชน ตัก คน วัด หัด ขึ้น ชัด คำประสม คือ การนำคำมูลมาประสมกันเป็นอีกคำหนึ่ง เช่น แม่ + น้ำ = แม่น้ำ แปลว่า ทางน้ำไหล, หาง + เสือ = หางเสือ แปลว่า ที่บังคับเรือ, ลูก + น้ำ = ลูกน้ำ เป็นต้น

พยางค์ คือ ส่วนหนึ่งของคำหรือหน่วยเสียงประกอบด้วยสระตัวเดียวจะมีความหมาย หรือไม่ก็ได้ พยางค์หนึ่งมีส่วนประสมต่าง ๆ คือ

- 1) พยัญชนะ + สระ + วรรณยุกต์ เช่น ตา ดี ไป นา
- 2) พยัญชนะ + สระ + วรรณยุกต์ + ตัวสะกด เช่น คน กิน ข้าว หรือพยัญชนะ + สระ + วรรณยุกต์ + ตัวการันต์ เช่น โล่ห์ เล่ห์
- 3) พยัญชนะ + สระ + วรรณยุกต์ + ตัวสะกด + ตัวการันต์ (พระยาอุปกิตศิลปสาร (นิ่ม กาญจนาชีวะ), 2541) เช่น รักษ์ สิทธิ ไรจน์ พยางค์แบบนี้เรียกว่า ประสม 5 ส่วน

วลี คือ กลุ่มคำที่เรียงติดต่อกันอย่างมีระเบียบ และมีความหมายเป็นที่รู้กัน เช่น การเรียน หลักภาษาไทยมีประโยชน์มาก ผู้ว่าราชการจังหวัด ดำรงจตุรเป็นต้น(คณาจารย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539)

ประโยค คือ กลุ่มคำที่นำมาเรียงเข้าด้วยกันแล้วมีใจความสมบูรณ์ เช่น 1. ประโยค 2 ส่วน ประธาน + กริยา นก บิน 2. ประโยค 3 ส่วน ประธาน + กริยา + กรรม ปลา กิน มด

พยางค์ที่ออกเสียงสระ ออ ได้แก่ (นิรันดร จรลี ทรชน นรสิงห์ วรลักษณ์ หรดี บริวาร)

พยางค์ที่ออกเสียง อำ ได้แก่ (อมฤต อัมฤต อมหิต อมรินทร์)

พยางค์ที่ออกเสียง ไอ (ไ้ม้วน) นอกเหนือจาก 20 คำนี้ให้ใช้ สระ ไอ (ไ้มลาย)

การเทียบเคียงภาษาบาลีและภาษาไทย

ภาษาบาลี เป็นภาษาตระกูลเดียวกับภาษาสันสกฤต คือ ภาษาตระกูลวิภัติปัจจัย จึงมีลักษณะคล้ายคลึงกันมาก ข้อสังเกตและตัวอย่างคำภาษาบาลี นิยมใช้ พ เช่น กิฬ จูฬ ครุฬ นาฬิกา วิฬาร์ อาสาฬห ฯลฯ ประสมด้วยสระ อะ อิ อุ แทน ฤ ในภาษาสันสกฤต เช่น อิทธิ อิลินิยมใช้ พยัญชนะ 2 ตัวซ้อนกัน กิตติ นิพพาน ปัจจัย ปัญญา บุคคล บัลลังก์ ภัตตา มัจจุราช เมตตา วิญญาณ สัญญาณ อัคคี อนิจจา การแบ่ง พยัญชนะเป็นวรรคตามฐานที่เกิดและมีหลักตัวสะกดตัวตามที่แน่นอน ดังนี้

1. พยัญชนะวรรคของภาษาบาลี

ก ข ค ง 5 ตัวนี้ เรียกว่า ก วรรคมีฐานที่คอ
 จ ฉ ช ฌ ญ 5 ตัวนี้ เรียกว่า จ วรรคมีฐานที่เพดาน
 ฎ ฐ ท ฒ ณ 5 ตัวนี้ เรียกว่า ฎ วรรคมีฐานที่ปุ่มเหงือก
 ต ถ ท ธ น 5 ตัวนี้ เรียกว่า ต วรรคมีฐานที่ฟัน
 ป ฟ พ ภ ม 5 ตัวนี้ เรียกว่า ป วรรคมีฐานที่ริมฝีปาก
 ย ร ล ว ส ห พ อ 7 ตัวนี้ เรียกว่า เศษวรรค มีฐานทั้ง 5 ฐาน
 (พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2541)

2. หลักตัวสะกดตัวตามภาษาบาลี

- 1) คำบาลี เมื่อมีตัวสะกดต้องมีตัวตาม
- 2) พยัญชนะที่เป็นตัวสะกดได้ พยัญชนะแถวที่ 1, 3, 5
- 3) พยัญชนะแถวที่ 1 สะกด พยัญชนะแถวที่ 1, 2 ในวรรคเดียวกันตาม เช่น ลักกะ ทุกข์ ลัจจะ มัจฉา อิตถิ หัตถิ บุปผา ฯลฯ
- 4) พยัญชนะแถวที่ 3 สะกด พยัญชนะแถวที่ 3, 4 ในวรรคเดียวกันเป็นตัวตาม เช่น พยัคฆ์ พุทธ อัคคี อัชฌาสัย อวิชชา ฯลฯ
- 5) พยัญชนะแถวที่ 5 สะกด พยัญชนะทุกตัวในวรรคเดียวกันตามได้ เช่น สังข์ องค์ สงฆ์ สัญชาติ ลัญฐาน ลันดาป ลันธาน ลัมผัส ลัมพันธคัมภีร์ อัมพร ฯลฯ
- 6) พยัญชนะเศษวรรค เป็นตัวสะกดได้บางตัว เช่น อัยกา มัลลิกา วิรุฬห์ ชิวหา ฯลฯ หมายเหตุ บางท่านจัดเสียง อ เป็นเสียงสระ เสียงพยัญชนะจึงเหลือ 20 เสียง (คณาจารย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539)

3. หลักการสังเกตคำไทยแท้ คำบาลี

- 1) คำไทยแท้ส่วนมากมีพยางค์เดียว ไม่ว่าจะเป็นคำนาม สรรพนาม วิเศษณ์ บุพบท ลันธาน อุทาน ฯลฯ ซึ่งเรียกว่าภาษาคำโดด เช่น ลุง บ้า น้ำ อา กา ไก่ ฯลฯ มีคำไทยแท้หลายคำที่มี หลายพยางค์ เช่น มะม่วง สะไ้ ตะวัน กระโดด มะพร้าว
- 2) คำไทยแท้ไม่มีตัวการันต์ ไม่นิยมคำควบกล้ำแต่มีเสียงควบกล้ำอยู่บ้างเป็นการควบ กล้ำด้วย ร,ล,ว และมีตัวสะกดตรงตามมาตรา เช่น ชาย สาว จิก กัด ฯลฯ
- 3) คำไทยแท้มีวรรณยุกต์ทั้งมีรูปและไม่มีรูป เพื่อแสดงความหมาย เช่น ฉันอ่านข่าวเรื่อง ข่าว (4) การเรียงคำในภาษาไทยสลับที่กันทำให้ความหมายเปลี่ยนไป เช่น ใจน้อย – น้อยใจ กลัวไม่จริง – จริงไม่กลัว
- 5) คำไทยจะใช้รูป “ไอ” กับ “ไอ” จะไม่ใช้รูป “อัย” เลย และจะไม่พบพยัญชนะ ต่อไปนี้ ฌ ณ ฌ ฎ ฐ ท ฒ ธ ศ ษ พ ยกเว้นคำบางคำที่เป็นคำไทย คือ ช่า เขี่ยน ตึก ดอก เด็ก เกร้า ธ ณ ๗พณฯ ผู้ใหญ่ ทาง ไกล่ ดอกแถมใบ เป็นต้น (จันทร์ ไพจิตร, 2493)

ความสัมพันธ์หรือการใช้ภาษาบาลีในภาษาไทยปัจจุบัน

ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาบาลีกับภาษาไทยปัจจุบันนั้น เราไม่สามารถที่จะแบ่งออกเป็นเอกเทศของภาษาใดภาษาหนึ่งได้ ฉะนั้น ความสัมพันธ์การใช้ภาษาบาลีในภาษาไทยใน การพูดและเขียน และการใช้ภาษาบาลีในภาษาไทยในการตั้งชื่อ การใช้ภาษาบาลีในภาษาไทยในการพูดและเขียน การใช้ภาษาบาลีในภาษาไทยในการพูดและเขียนซึ่งมีคำบาลีปรากฏอยู่มาก คำบาลีที่ นำมาใช้ในภาษาไทยนั้นมีทั้งทางวิชาการ และในชีวิตประจำวันที่เป็นการพูดและการเขียน เช่น สุข (ความสุข) ทุกข์ (ความทุกข์, ความลำบาก) ปัญญา (ปัญญา, ความรอบรู้) เป็นต้น (เอื้อน เล่งเจริญ, 2534)

ในหนังสือเรื่องนานาภาษาไทยได้กล่าวถึงการนำคำภาษาบาลีมาใช้ในภาษาไทยที่ในเวลาพูดและเวลาเขียนเพื่อการสื่อสารกันมี 4 ลักษณะ คือ

- 1) การคงรูปเดิม ส่วนมากเป็นศัพท์ที่ใช้ในศาสนา เช่น สติ-(สติ, ความระลึกได้), สมาธิ-(สมาธิ, ความตั้งใจมั่น), กรุณา-(กรุณา, ความสงสาร), เมตตา-(ความเมตตา) ฯลฯ
- 2) เปลี่ยนรูป มี 2 ลักษณะ คือ 1) เปลี่ยนสระ 2) แปลงพยัญชนะ
- 3) คงความหมายเดิม เช่น วีร-(แก้แค้น, กล้าหาญ), สติ-(ความระลึกได้)
- 4) เปลี่ยนความหมาย เปลี่ยนความหมายเดิมเป็นความหมายอีกอย่างหนึ่ง

คำความหมายเดิม ความหมายที่เปลี่ยน

โมโห

ความหลง ความโกรธ

อิच्छา

ความอยาก ความริษยา ฯลฯ

(พระมหาไพโรจน์ ปญฺญาวชิโร, 2553)

สรุป

ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาบาลีในภาษาไทยปัจจุบัน แบ่งออกเป็นการใช้ภาษาบาลีในภาษาไทยในการพูดและเขียน ซึ่งมีคำบาลีปรากฏอยู่มาก คำบาลีที่นำมาใช้ในภาษาไทยนั้นมีทั้งทางวิชาการ และในชีวิตประจำวันที่เป็นการพูดและการเขียน คนไทยได้รับอิทธิพลจากภาษาบาลีมาใช้ในภาษาไทย เพื่อเป็นการสื่อสารกันทั้งในเวลาพูด (สนทนา) และในเวลาเขียน เพื่อให้เข้าใจในภาษาเป็นจำนวนมาก เพราะคนไทยได้รับอิทธิพลทางภาษามาจากภาษาบาลีนั่นเอง การใช้ภาษาบาลีในภาษาไทยซึ่งมีคำบาลี ปะปนอยู่ในภาษาไทยในการพูดคุย การสนทนา และการเขียน เพื่อใช้ในการสื่อสารให้สามารถรู้เรื่อง กันได้ตามที่ตนต้องการโดยการพูดคุยกัน การสนทนา และการเขียน เป็นต้น การใช้ภาษาบาลีใน ภาษาไทยในการตั้งชื่อ คำว่า ชื่อ หรือ นาม หมายถึง สิ่งที่ใช้เรียกแทนตัวบุคคล อันสื่อถึงตัวบุคคล หนึ่งได้ทันที ใช้จำแนกลักษณะบุคคล ตลอดจนถึงของต่าง ๆ ที่มีชีวิต และไม่มีชีวิต ชื่อของเรานั้น จัดเป็น สมมุติศัพท์จะ หมายถึง สิ่งสมมุติแทนตัวบุคคล ภาษาบาลีมีอิทธิพลในการตั้งชื่อของบุคคลเป็น จำนวนมาก ชื่อแม้จะเป็นสิ่งสมมุติก็จริง แต่ถ้าตั้งชื่อให้เหมาะสมกับจริตและอุปนิสัยของบุคคลนั้น ชื่อ ก็จะเป็นสิ่งสำคัญและเป็นอัตลักษณ์ของผู้นั้น และสามารถนำประโยชน์สุขมาให้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

องค์ความรู้ที่ได้รับ

ภาษาไทย เป็นภาษาหนึ่งที่มีการยืมคำมาจากภาษาอื่น ๆ ค่อนข้างมาก มีทั้งแบบยืมมาจากภาษาในตระกูลภาษาไท-กะได ด้วยกันเอง และข้ามตระกูลภาษา บางคำก็ปรับใช้แบบทับศัพท์ บางคำก็นำมาประสมประสานกับภาษาไทยที่ใช้กันอยู่ แต่โดยส่วนมากแล้วจะยืมมาจากภาษาบาลีเป็นหลัก มีทั้งรักษาคำเดิม ออกเสียงใหม่ สะกดใหม่หรือเปลี่ยนความหมายใหม่ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน ดังรูปภาพต่อไปนี้

จาก ภาษาไทย ม.3 เรื่องคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

เอกสารอ้างอิง

- คณาจารย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2539). *ภาษาไทย 3*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณาจารย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2539). *วรรณคดีบาลี (Pali Literature)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทร์ ไพจิตร. (2493). *ตำราเลขานุการ*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- นาวาเอกทองย้อย แสงสินชัย. (2557). *บาลีวันละคำ*. กรุงเทพฯ: รุ่งแสง.
- พระยาอุปกิตศิลปสาร (นิ่ม กาญจนาชีวะ). (2541). *หลักภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

พระอัครวงศ์สเถระ (รจนา), พระธรรมโมลี (สมศักดิ์ อุปสโม). (2546). สัททนีติ สุตตมาลา ภูมิ์หลักบาลี
ไวยากรณ์. กรุงเทพฯ: ประยูรสาส์นไทย.

วิสันต์ เกาะแก้ว. (2529). การใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2560). สัททานุกรมพระไตรปิฎกเชิงวิจัย ฉบับบาลี-
ไทย. กรุงเทพฯ: ประยูรสาส์นไทย.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.(2559). ภาษาไทย ภาษาสื่อ ฉบับราชบัณฑิตยสภา. กรุงเทพฯ: สำนักงานราช
บัณฑิตยสภา.

สุธิวังค์ พงษ์ไพบูลย์. (2545). หลักภาษาไทยและการใช้ภาษาไทยในสยาม. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุภาพรพรณ ฅน บางช้าง. (2526). ประวัติวรรณคดีบาลีในอินเดียและลังกา. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภา.

เอื้อน เล่งเจริญ. (2534). นานาภาษาไทย. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์.